

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДНЯ РАНО

РЕДАКЦІЯ
І АДМІНІСТРАЦІЯ
Львів, Ринок ч. 10, II, пош.
Конто пошт. шкани. 143.322.
Адреса для телеграм:
«Діло», Львів.
Гол. Редактор приймає вір-
ш 11—12 год. передполуноччям
Реклама не зберігається.

ПЕРЕДПЛАТА
М. сячно: в краю 3-60 зол.
За границею:
В Америці: 1 долар, Франції,
Італії, Бельгії 20 фр. фр.,
Італії 7.50 zł., Німеччині 7.50 zł.,
13 швейцар. 3 шв. фр., Чехо-
словацькій 20 к. к., Румунії 15
лей, Болгарії 7.50 лев. Австрії
8.40 zł. — Динар адреси: 1 зол.

Телеф. Редакції: 29-41.
Друкарні: 29-26.
В СПРАВІ ОГЛОШЕНЬ
ЗВЕРТАТИСЯ ДО АДМІНІ-
СТРАЦІЇ.
ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА
25 сот.

СВЯТОЧНА АКАДЕМІЯ

в 11-ліття смерті Д-р І. Пулюя відбудеться
дня 3. березня ц. р. в салі ім. М. Ли-
сенка в год. 12. в полудне. 1—1

Совітський антисемітизм.

Львів, 2. березня 1929.

Не дається заперечити, що у великій революції Європейського Сходу, тісніше: в більшовицькій революції передову ролю відіграли жиди. Революційна хвиля винесла їх на чолі революційних дій, дала їм у руки таку могутність, якої їм не могли мріяти найбільші диктатори й самодержавці. Імена Троцького-Бронштейна, Радка-Собельсона, Каменева-Розенфельда, Зіновєва-Анфільбава, Поффе, Енгелі Бош і цілої плеяди більшовицьких potentatів надають специфічний характер російській революції. І не лише на верхах, але й у низах жиди грали першу ролю, особливо в добі воєнного комунізму.

І зовсім природно. Бо жиди вважалися найбільш пригнобленою царством нацією, вірніше: расою, обмеженою в скупих горожанських правах, скованою чертою осілости, тровленою згорі й переслідуваною. Цілий десятиліттями, а то й століттями скупчувалася в жидівській душі величезна скаля ненависті, бажання відплати, помсти. Жидівський темперамент, незвичайна рухливість, відома плеядка інтелігенції, скупченість жидівського елементу в містах, осередках революційних дій, — все те мусіло висунути жидів у передні ряди революції.

Історія являє собою участь жидів у російській революції і піддасть безпристрасній оцінці їх ролю. Фактом є, що та участь була дуже велика, а в багатьох випадках їх роля рішуча. Фактом є, що в жидівській участі й акції не все на перше місце вибивалася чисто революційна ідеологія, але й чинник особисто-расовий, пропиханий ненавистю і пімстою. Фактом є, що з більшовицькою революцією, особливо на Україні, симпатизувала, а то й активно спомогала її жидівська буржуазія.

І очевидно — в революції найбільші користи отримали жиди, хоч — розуміється — не в повному обемі. Жидівська буржуазія та дрібно-міщанський торговельно-крамарський й ремісничий світ, якого всецього не могли примістити нові державно-господарчі установи, найшовся в прикромі, навіть безпідставному становищі. Неп і хліборобська кооперативна дещо злагіднали положення жидівського міського елементу, але не зовсім. Найбільше злагіднило те положення знесення черги осілости. З українсько-білоруського резервуару розлилася жидівська хвиля по широким просторах Росії, яка в передвоєнніх і передреволюційних часах не відчувала на собі проти силляного жидівського питання. Бо жиди масово були скупчені на Україні, Білорусі й Польщі, де вони ще й грали ролю носіїв і представників російської культури.

З хвилею, коли революція занесла всі виняткові права, звернені проти жидів, розпочалася велика мандарітка жидів з українських і білоруських гет на російську північ, залучаючи менші й більші осередки, стаючи до конкуренції й боротьби з колишнім упривілеєним російським елементом. І ясно, що в тих конкурентних переговорах інтелігентний, темпераментний, аручний і рухливий жидівський елемент, такий заслужений для революції, а тимсамим частинно й протегований новими володарями (в значній мірі одноплеменниками) мусів виходити переможцем з побавленням специфічних привілеїв, культурно-владних, а також й менше рухливим російським елементом. Це була перша причина поширення антисемітизму в російських низах, бо перед віщою антисемітизм захоплював здобитого верха. А друга — це характер жидівської нації й семітської раси: всюди грати першу ролю, займати передове місце, проводити й приказувати.

І цікаво, що антисемітизм поширюється тепер головним чином у Росії. Саме годі, коли він слабше на Україні й Білорусі, де об'єктивно антисемітизм має більш пригожий ґрунт з огляду на поведінку жидів в революційному хаосі і тра-

НАЙБІЛЬША В КРАЮ ФАБРИКА ДЗВОНІВ

БРАТІВ ФЕЛЬЧІНСЬКИХ

В КАЛУШІ ВУЛ. СІВЕЦЬКА Ч. 10. В ПЕРЕМІШЛІ ВУЛ. КРАСЬКОГО Ч. 63.

в'длає на замо лання дзвонів гармоні й поозноні, в постійно удержує на складі понад 200 шт. готових дзвонів у вазі від 10—600 кг.

ЦІНИ ПРИСТУПНІ. — СПЛАТА РАТАМИ.

При важливіх запитаннях прохастесь письма до нас слати рекомендацію.

На економічні теми.

За українську кредитову організацію міжнародного характеру.

(Допис з Америки.)

І.

Розв'яз народнього господарства. — Господарство родинне, міське, народне, міжнародне, виміне, грошове, кредитове. — Міжнародна торгівля, участь Англії, протиамериканські настрої, українська кредитова установа.

1917 рік видивив уперше перед провідні українські кола питання про народне господарство, про господарську державну політику. Ріжні групи, ріжні політичні партії висували свої господарські клічі, а дійсність, не зважаючи на їх теоретичні балачки — йшла своїм немовним шляхом.

Цю дійсність вказувать нам члені економіки а саме, що кожний народ проходить одну і ту саму дорогу в своїм господарсько-державним розвитком. З огляду на територію, — на якій відбувається виміна господарських продуктів, — спешу маємо господарство родинне, де члени родини виробляють все потрібне до життя сім'ї. Б другій стадії — господарства міського — територія виміни поширюється, бо господарство міське вже в великій мірі залежне від доовочних сіл, які доставляють містам поживу в аміну за мануфактуру міст.

З поширенням почуття національної свідомості і з творенням модерних націй-держав, залежність стає чимраз більша і все господарське життя нації підчиняється одному державному закону, на великій території. Це господарство народне, яке в дальшому розвитку переходить в стадію господарства міжнародного, де залежність народу від інших національних територій стає чимраз більша. Сьогодні ні одна модерна нація не може замкнутися в собі, бо життя її горожан залежить в більшій або меншій мірі від того, що виробляють і як живуть другі народи а пасивний платничий біляно грозить їй повною господарською руйною.

Друга приметна риса народнього господарства — це його подія з уваги на средства виміни. Знову члені кажуть нам, що сдершу було примітивне господарство виміне, де вимінювано продукт на продукт. Колиж гроші стали спільним виміним середником, маємо господарство грошове, яке в новому часі уступає місця господарству кредитові. До яких розмірів дійшла кредитова господарка свідчить факт, що в 1928 р. виміна продуктів між 72 народами вносила суму 56 дол.

Сьогодні живемо в добі міжнародного кредитового господарства, в добі сильної міжнародної конкуренції, де всякі азобутки науки і техніки негайно припорюються до потреб життя.

Ставлячи собі за ціль господарську відбудову нашої країни, ми повинні дати собі справу: 1. Яка частина з цієї міжнародної міжнародної виміни продуктів припадає на наш народ? 2. В якій стадії розвитку знаходиться наше господарство? 3. Які установи етворили наш народ для міжнародної кредитової виміни. Відповісти на ці питання повинні дати наші економісти членами, та вказати і пригадати нашому загальному, яке місце займає наш народ у житті сучасного світа.

Очевидно, погляд Мілюкова є односторонній. На зріст антисемітизму складаються не тільки умови сучасного радянського режиму, але й спадщина царату та майже гремівна участь жидів у революційній акції. Що-небудь передбачувати в теперішній ситуації на тему розвитку перростаючого антисемітизму, — було би надто сміливо, та ясно, що положення жидів у СРСР ускладнюється все більше й невиключене, що їм прийде тяжко платити за чужі й свої гріхи.

Недавно довелося мені читати статтю в одній з прес, пошуку страху і падає на американський плутократизм, на охоту Америки захопити все в свої руки. Мені пригадалися при цьому висказ славного англійського економіста Дікео Пейджа, який на засіданні Американської Академії для Політичних і Соціальних Наук, заставляючи нас сплатити міжнародних довідів, сказав: Не є це тайною, що всі війни, які від чотирьох століть велися на європейським континенті і поза ним, були фінансовані Англією. Англія навіть не думала вимагати звороту цих грошей. Натомість вимагала делікатно але рішучо господарських привілеїв — і ставала добором даної країни. Вислід цієї політики був успішний, бо крім величезної власної торгівлі Англія одержала в 1927 р. 270 мільонів фунтів штерлінгів в заграничних інвестицій, 124 мільони за корабельні оплати, 80 мільонів за комісії і 15 мільонів за інші або в цілому за у-слуги іншим народам Англія одержала від них загалом в сумі 469 мільонів фунтів штерлінгів або 2 і чверть мільярда доларів. Додаймо до цього доходи Америки, Німеччини і Франції і будемо мати поняття, в чийх руках знаходиться все господарське життя світа.

Для нас не важким є читання, котра нація візьме верх, і не є це дивизмом державного рокум авторитаризму неважким чи погорду для даної держави. Важнішим питанням для нас є: Який відсоток цього міжнародного життя припадає на наш нарід, скільки платимо за привілеї і вивіз наших продуктів, в чийх руках знаходиться весь усього господарського життя — кредит.

Відповідь на це проста. Все це в чужих руках. Веруємо до діабудови господарського життя, збудуємо її головну підставу в формі української міжнародної кредитової установи.

Д-р Володимир Гадай.

Радянська Україна.

Деякі інформаційні дані про українську автокефальну церкву.

Українська автокефальна церква має під нимішню пору 1500 парохів. В самому Києві в їх кілька. Київський Собор є в руках автокефалістів. Автокефальна церква має тепер 30 єпископів. Приняті в ній норма, що на кожних 50 парохів має бути один єпископ. Це в тій цілі, щоб єпископ міг стояти в якнайтіснішому контакті з вірними та щоб міг бути протягом року в кожній парохії своєї дієцезії.

На чолі церкви стоїть митрополит і Головна Рада Української Автокефальної Церкви. Рада має свій орган п. н. «Церква і Життя», що повинен появлятися щомісяця, але з цензурних причин виходить неперіодично. Діється це тому, що цензура перетримує нераз текст одного числа

1. КАЛІЧАК.

Вечір під Купала.

Карантана минула. Перетомлене, болем ізобрає стрілецьке лице вийшло за дрови на свіжий повітря. Виходило одво за одним скрипучими воротами й переходило біля таборової тру парні.

Різно дивилися очі в цю сторону. Одні зі страхом, інші спокійно і з бородою дивилися на деревляні мари. Вони стояли в куті під обдушеною стіною і були байдужі, чи на них покладуть звана свіжої домашню.

Від частого уживання ці мами витерлися й розтеплилися, а припадли сонцем і собі рипіли. Тепер стояли припорошені в куті і не вигиналися під дощем, бо до чиста обстриженої стрілецької голови тиф більше не чіпалися...

Однаково сумні були всі лица, що проходили воротами. Щовно за ними трохи відкидали, а тоді дрібною течійкою продирався лишем скритий промінь. Очі підносилися в перегинилих кругляках і жалібно ловили красу, що перх ними простягалася й миналася в стократних барвах.

Поли безмежні. Філююче море абила. Тут і там горбок. Далі знову широкі лани аж під утіря і темний лісок у синючій мряці. За ним і село, і долина. Густий темний ліс, а над ним вершки і гори. Гохальд. Границя Саксонії.

Вечоріло. Лискучо-червоне, розтоплене сонце звільня ховалося за високий обрій і поринало за гори. Розмареним кружком почав потанувати у чотиріх сіріюче море і лизав по собі ясній проміння, що горіли ще довгими стрілами й зашлювали небо. Як в ним почали прощатися, то набирали біло-жовтої барви, потім збігли цілком, а за хвилину злилися з небом і лягли спати. За ними простягнулася синя завіса, що покрила цілий небозвід і залягла у чинке погідне небо.

ОСИП СТЕФАНОВИЧ

РАНИШЕ РОМАН ЗУБИК

ЛЬВІВ, ВУЛ. ГАЛИЦЬКА Ч. 16.

ВОВНЯНІ НОВОСТИ
ДЛЯ ПАМ'ЯТІ
НА ПЛАШІ, КОСТЮМІ
І СУКНІ.
ШОВКИ
у великому вибої.
ВОВНИ АНГЛІЙСЬКІ І КРАСНІ
на мужські одяги.

того органу цілими місяцями. Митрополитом української автокефальної церкви є тепер Борещкий. Попередник його митрополит Василь Липківський не виконує своїх митрополитичних обов'язків. Його усунення від управи справами церкви вимагали більшовики. Головна Церковна Рада аговилася на те з опортуністичних оглядів, дарма, що заслуги митр. Липківського для автокефальної церкви дуже великі. Він же був фактичним її оснуйтеlem та пробовним мужем, особливо в часах більшовицького правління. І саме тому більшовики домагалися його усунення від управи. За цю його усунення обіцяли вони автокефалістам деякі полешкі та уступки. Першим з членів Головної Церковної Ради, що пішов на ці уступки для більшовиків був Чехівський. Він фактично й рішив справу усунення митр. Липківського від управи церквою. Недовго по тім більшовики цілком забули за його прислугу і примусили Чехівського зложити в ДПУ (Державне Політичне Управління) письмений зобов'язання, що справами церкви більше займатися не буде. Таким чином більшовики, дізнавши свого, тоб-то усунення митрополита від управи церквою, своїх обіцянок не тільки не дотримали, але напакі почали цілий ряд репресій проти української автокефальної церкви.

Якже ця церква утримується взагалі? Нема сумніву, що в українській автокефальній церкві є люди незвичайно загартовані та повні посвяти. Бо поміняючи обставини, що радянський уряд і комуністична партія веде завзяту кампанію проти всякої релігії та церкви взагалі, то проти автокефальної церкви веде ще й окрему наскрізь політичну боротьбу, вважаючи її чомусь заборозом українського шовіністичного націоналізму. Наслідком того українська автокефальна церква перебуває в перманентній боротьбі на двох фронтах: на загальній фронті більшовицької проти-релігійної боротьби і на спеціальному фронті більшовицької протиукраїнської боротьби. Митрополит Липківський витримував гідно цю боротьбу на обох фронтах і надавав їй деколи навіть офензивний характер. І тому більшовики постаралися про його усунення. Тепер автокеф. церква займає тільки оборонні позиції. Боротьбу витримує завдяки високій моральній якості і небуденному гарту свого духовенства.

Організаційно автокефальна церква є на У-

країні під теперішню хвилю найсильніша. Стара православна церква, хоч має формально найбільше парохів і духовенства, то фактично вона далеко слабша, бо цілком пасивна. Так зв. жива церква, що її підтримують більшовики, цілком слаба та немічна, а внутрішню занархівована. Ні в автокефальній ні в старій православній (тихонівській) духовних шкіл нема. Якже без них виховуються кандидати на священників? Хто хоче бути священником мусить виказатися покінченням бо-дай середньої школи і перейти практичний духовний курс в одного зі священників. По таких курсі складає він відповідний іспит перед єпископом чи митрополитом і щойно по іспиті дістає свячення.

Церкви і священників утримують релігійні громади. Є це правні одиниці зареєстровані у алади. Вони обкладають своїх членів церковним податком, який щомісячно збирають і з призначених грошей утримують священника і церкву. Церкви обложіні високими податками. Київський Собор автокефалістів платить наприклад понад 2.000 карб. річного податку, на який складаються вірні. Взагалі утримання міських великих церков дуже коштовне.

Урядова протирелігійна пропаганда має без сумніву успіх серед молоді, особливож по містах. Та пропаганда ослаблює вплив церкви та поширює безвірство. І це дуже відічне явище в сучасному житті нашого народу на Україні, бо на місце християнської моралі більшовики не дають масі ніякої іншої. Таким чином, особливо молоді, позбавлена всякої моралі, дичі та шоринає в яетри розпусти і тим самим підпадає спустошенню. На те в нинішніх умовах нема ради. Бо й вплив батьків на ту молоді в нинішніх обставинах ніякий, а бо-дай дуже мінімальний. Церква не має ні з дітьми ні з достояючою молодію ніякого контакту, бо навчання релігії заборонене навіть по приватних домах.

При кожній автокефальній церкві мусить бути хор. Найкращий хор на всю Україну є при київському автокефальному Соборі. Він співає все в часі літургії та стягає цілі маси народу, в тім навіть безвірників, що йдуть до собору слухати його співу.

Щож до самого духовенства, то воно там не

Із близьких сіяв неслися шелоти. Блестіла як сталь і легко шуміла холодна вода у ставку як лісом тоді, як у бараках стихало життя.

Полями лінійною холодо тягнувся вітець і таксамо тихо пошкандибав до табору. Злізшов із зеленіх піль легким холодом, розсівся по дахах і щілинами вдирався до темних бараків.

Розглядався. Обережно чалавася по замур-вання долівки і пересувався по деревляних при-чах, від одної слячоті постати до другої.

Холодні роакриті стрілецькі груди й ніжко гладки. Обережно віддубав із чола космичні волосся, а в чорним головами пестився надовше. Висушував а поту худощаві лица, високі чола обкладав цілунками і прикладав їх до сну обильними пахощами трав, мяти та рути.

Стріпці спали. Снились про далеку, урочайну, річку землі, пошуку дооріающего абила, що його чужинці мали амати. Твердо трупотів у їх головах чужий сері, а нежальюча коса безладом клала локоси... Неспокоїно ворухилися слячі, руки стулялися в плетук, а в декого і груди зітхали.

Над бараками ясіло небо темним блакитом. На Гохальді виднілася чорний стоєп і вузався в гаубоче небо.

На широкі лани вискакував а ліса вітер, на-брався роагону та а шумом котівся до инау. До-аріаюче колосея кланялося йому на стрічу, а-гіналося за ним на адогів і прощалося, шумі-ло. Росказувало науку вічного життя.

Кругом пахла материнка, мішався в її пахо-щами любисток і розхлінник, а чорнобіль із ли-повим швітом долівав і собі сповного чару.

Вечір давно замір, як сшинула ніч під Купала. Синіли в мряці хвилюючі абижм поля, темнілися на овиці ліс, арімали у видолінку та-бор. Втрі над ним розтягалася синіаа скатерть, що її густо засіяли зорі. Дивилися зі своїх ви-жик і до самого ранку мерехтіли.

Із гір сходили Купало і заглядав усоди. Втіскався таборитам до грудей радістю і пона-дував святкувати.

Куди в ночі не глянуло око, мерехтіли по полях червоні світла. Дрожали по вершках гір, на лісних ероагалинах, по пільних дорогах і під муром міського цвинтаря. Рухалися, скакали ваче живі, тут то там довго ісіали.

Пахучими чарами блестіли огні Іванової ночі. Хто їх бачив, той переживав неодолю горе і в придане неодну журу мад зі собою нести. У неодного з тих, в кого в груди мізавалася ко-лись давоном, вони спорохияли і мусили відпо-чати під Ляденом*).

За трупарнею на пільній дорозі крутилися люди довкола огнища. Попрібігали сюди з мі-стечка а сухими березовими віниками, запаль-вали їх біля ватри, розмахували ними й кидали, а при цьому вигукували і співали. Скакали че-рез вогонь одні за одними, бралися за руки, гойдалися і крутилися так, що аж мерехтіло. Як перестали танцювати, то позапалювали ві-ники знову і наче в свічках бігали по межах. Не сміли погасити. В кого віник погас би, в то-го аж поріг стукне домовина.

Кругом горіли огні, блестіли як ясні очі, а горючі віники обіляли довгим життям жити.

В долині слав табор. По бараках покомом лежали помарінілі люди. Охкали в просоння й войкали болісно, так, начеб ворожня багнет пре-бивав їх у живі груди.

Молодому стрілецьві вералася дива в цю ніч. Далека, росквітла, золотом і квітками ума-ена солом'яна стріха в рілному селі. Люди при-бравать хати вітками зеленої липи й широкими лопухами. А потім ішній образ. При дорогах клоняться на загонх поастромльована ліщина, а березові гаузки німо повисли над деревляни-ми хрестами, які росієлилися по полях.

Гей, де чекає його такий хрест? Чи тут, чи на рілній землі?...

Берно, 15. VII. 1927.

* Стрілецький цвинтар біля Нм. Подільного

живе, але ледви вегетує. Священник, як і кожний, то більшовицькій термінології, служитель куль-
тив, позбавлений всяких громадських прав. Він
при тамошніх правних відносинах просто не є
людиною, а якимсь непотрібом у суспільному
житті, якому крім погорди, нічого не нале-
жить.

ЗАМІТКИ І ВІДГУКИ.

Звірячий антисемітизм.

Жидівська Тел. Агенція все частіше подає
тепер факти про прояви антисемітизму в СРСР.
а відкине в РСФСР. Один із таких фактів справ-
ді стинає кров у жилах. У Пскові комсомолец
Трофімов, який жив в одній кімнаті з комсо-
молцем Большемініковим (жидом), кількама у-
дарами сокири розторопив череп своєму спів-
жильцеві. Після довершення вбивства Трофімов
звинувачився на зібранні робітників фабрики „Метал-
ліст“, де велася дискусія на тему „ненормальних
вчинків серед робітників“. Арештований Трофі-
мов заявив, що він убив Большемінікова, бо той
був жидом. З того приводу на фабриках у Пско-
ві відбулися робітничі зібрання, на яких вчинок
Трофімова охарактеризовано, як злочин на полі-
тично-антисемітському підкладі.

Б це справді нечуване звірство, коли робіт-
ник убивав робітника тільки тому, що той є жи-
дом. Але цікаво, що цього й подібних фактів
зовсім не коментує жидівська преса, не дошуку-
ючися причин цих варварських вчинків. Чому
така майже байдужа адержливість? Як інакше
виглядала би справа, колиб це сталося на терито-
рії України і колиб убивцем був не росіянин, а
українець! Пробку цього ми бачили під час по-
весу Шварибарда. Ну, але жидівська преса все
набирає води в рот, коли доводиться мати діло
з сильнішим противником.

ТЕМРЯВА.

(Від вашого постійного кореспондента)

Луцьк, 27. лютого 1929.

Аналіфabetизм на північно-західних зе-
млях арстає й має тенденцію з кожним роком
арстати все більше.

Залобити цьому лихові, як побачимо ниж-
че, не в силі ні держава ні самоврядування. На-
шій громадянській чинності нічого не роблять,
щоб відігнати від нас цю страшну хмару
темряви.

Обраховано, що для переведення обов'язко-
вого навчання до 1940 року, необхідно в Поль-
щі вибудувати шкільні приміщення для півто-
ра мільона дітей. На цю ціль держава мусіла
різ-річно асигнувати по 200 мільон. зол., чого
виробити не в силі; до бюджету на цей рік впе-
сено всього 20 мільон. Не під силу підняти цю
будівничу акцію й самоврядуванням. На цю
ціль вони наразі мусіли віддавати 60 відс. сво-
го бюджету, а чим далі, тим більше.

Щоби вести загальне обов'язкове навчання
за Волині, необхідно під цей час мати 3112 но-
вих шкільних будинків. Ізза браку приміщень
40 відс. дітей на Волині остає по-за школою, а
в лучшому повіті ще більше — 57 відсотк.

Отже є фактом: половина майбутніх наших
громадян будуть аналіфabetами.

Але чим лихо не вичернується. Відсоток
українських дітей, які не вчаться, в дійсності
є значно за урядовий. Частина дітей, вписаних
до школи, не відвідує її з різних причин. На-
головніших дві: вагі діти, спробувавши науки
тугою мовою, тікають від школи, хоч уже й
ввійшли в урядову статистику; ті діти, яким
доводиться ходити в сусідні села, науку з ріж-
них причин пропускають, або і зовсім не ходять
до школи.

До цього треба додати, що нові школи за-
кладають в першу чергу для польських козо-
вців і осадників. Іноді зникають вони у тих
українських селах, де раніше існували, щоби
бути перенесеними до чужих сіл.

Все це разом узятє створює дуже сумні
перспективи на майбутнє. Вже й тепер страшно
темна потвора аналіфabetизму ставить нам не-
поборні перепони на шляхах просвітняському,
кооперативному й агрикультурному. Вія, цей
аналіфabetизм, є не тільки козодою на цьому
шляху, але й якимсь ворогом усього прогресу.
Власне цього нашого внутрішнього ворога й ви-
користовують різні темні сили, щоби сповити
наше національне відродження та господарчу
будову.

Самі цифри ясно показують, що нова ініці-
ація на побороення аналіфabetизму, як тільки
надія на власні сили. Але одночасно ясно ко-
жує, що боротьба з народною темрявою на на-
ших землях є боротьбою, гідною велити. Хто
чужаєв би її легкою, той виявив би повне не-

Головка дитини

є тоді найкращою, як її волосся є делікатне
і пушисте.

Shampoo Elida надає волосю м'якість, блиск
і пуховатість шовку.

Shampoo Elida є найліпшим середником до пле-
кання волосся і не містить цілком соди.

Shampoo Elida в голубім опакунанні — для всіх.

Shampoo Elida à la camomille в золотім опакунанні —
для блондинок.

SHAMPOO ELIDA

знання грізної дійсності. А очевидно так і є,
бо не чуємо алярму й не бачимо жалних заходів
до боротьби з лихом.

Чи в силах ми добороти аналіфabetизм нас
— це інша справа. Але приступити до цієї роботи
вже час. Перш за все необхідно пробудити сві-
домість небезпеки, викликати почуття націо-
нального сорому й жаку за завтрашній день та
добру волю.

Хто не повинен зробити? Всі укр. органі-
зації та інституції, спільно, об'єднано. Протиналі-
фabetна акція мусить бути ділом усіх, бо на-
родна темрява є бо однаково всіх: і шкільниц-
тво, й кооператію, й Просвіту, й часописи і т. д.

Але які акції мусить бути організованою,
поставленою міцно й фахово. Її повинна об'єд-
няти спеціальна організація, як „Рідна Школа“ в
Галичині. Хай не адмикується читачі: досі на
всїх північно-західних землях такої організації
немає.

В травні минулого року в Луцьку відбули-
ся збори місцевої інтелігенції, на яких ухвалено
статут т-ва „Українська Школа“ з всевідським
тереном діяльності. Спеціальна комісія мала
поробити необхідні заходи до затвердження
статуту. Прошло дев'ять місяців з тавом, а ста-
тут усе лежить у когось в шухляді. Чому? Ви-
дно ще не вирішено, як з цим статутом по-
ступити.

І не в цей час, коли сама влада стверджує,
що ці нова, ні самоврядування не в силах під-
няти цієї акції. Отже ясно, що мусить стати
до роботи само громадянство. А робота ця не яка
інша, а тільки освітня, необхідна, як сонце.

Для координації роботи та фахового веден-
ня її зазначені вище українські організації до-
повнили вжити заходів, щоб т-во „Українська
Школа“ якнайшвидше повстало та щоб знай-
шло засоби для започаткування святого діла
побороування темряви.

Не входячи в подробиці плану праці, звер-
нув би я увагу лише на одну зазначену у нас
річ: спеціальні книги для аналіфabetів — до-
рослих. Як педагог, категорично мусів би
ствердити, що однією з причин того, що досі не
беруться за науку читання, є брак підручни-
ків. Дорослим підсують дитячий буквар та
злитич читанку. Дорослий „учень“ почуває се-

бе ніяково, а іноді пусті дитячі фрази обража-
ють його.

На Великій Україні цю психологічну сто-
рону навчання дорослих уже давно зрозуміли.
Для вусатих аналіфabetів там є спеціальні під-
ручники, зміст яких відповідає рівню учнів і
дає їм щось нове, практичне: з громадського
життя, самоврядування, сільського господар-
ства й т. д. Правда, тепер там ці підручники
мають специфічний зміст і мету.

Оскільки мені відомо, один з наших пада-
гогів, автор інших підручників, опрацьовує та-
кий буквар для дорослих учнів і самоуків. Ду-
же на часі. Таксамо є потрібна й спеціальна чи-
танка для дорослих (після букваря). Зміст, бу-
кваря, який би відповідав інтересам дорослого
аналіфabetи й міг би викликати в ньому заці-
кавлення, значно покращив би велику й важку
справу боротьби з аналіфabetизмом.

В. Островський.

Тунель під Ляманшем.

Справа тунелю під Ляманшем обговорюва-
лась не раз французькою й англійською пресою.
Не раз вона набирала актуального значіння, але
завжди находилась якесь перешкоди (адельш
політичного характеру), щоби знову занехати її
на кількадесяті літ.

У цьому році це питання стало цілком акту-
альним. Богато місяця уділила йому світова преса,
обговорювала його також в англійській парламен-
ті. З'явилися конкретні пропозиції англійських
і французьких будівельних фірм, щодо ареа-
лізування цього плану, але і на цей раз щось галь-
мує хід справи...

Від давних давен тунель під Ляманшем —
це була мрія французів, але ця мрія, залишилась
покищо мрією, бо ареалізувати її було за тяжко.
Приймаючи під увагу давню ізоляційну політику
Англії. Ще в 1882 році англійська опінія була
проти цього. Навіть такий великий і поважний
політик як „Теймс“ виступив проти цього пла-
ну. Англія абачала в цьому якусь шкоду, а може
навіть небезпеку для англійського острову. Да-
режно старалась французька преса довести, що
тунель під Ляманшем не зменшить вартості мо-
гутності англійської флотії, а навпаки таке спо-
лучення збільшить товарообмін і продукцію

великої Британії і цілого європейського континенту.

Справа лиманського тунелю для деяких прибрала немов би релігійного значіння і вона має своїх батьків, своїх докторів, свої догми, своїх вірних, своїх проповідників і пророків, а також свою історію і традицію. Одним із таких проповідників був інженір Томе де Гамон. Він присвятив цій справі своє життя і свій маєток. Від 1833 до 1875 року він працював над проектом цього плану при допомозі відомого інженіра Альберта Сартіо. Перший проект був утопічний і задорогий. Він полягав у тому, щоби в Лиманш спустити величезні металеві труби і потім залопити їх цементом і камінням, щоби таким чином збудувати величезний міст. Другий проект — це великий плаваючий на баках міст з автоматичними ворітками для пропускання пароплавів. Але й цей проект відпав як дуже невпевнений. Нарешті Томе де Гамон прийшов до думки про будівлю підземної дороги під Лиманш. Його проект передбачав зведення Фолькленг та Кан-Грі-Не тунелем, що проходить би попід маленькими острівцями. На острівці треба збудувати станцію і таким чином уможливити обіг товарів. Потім спиральною лінією буде виходити на острів, навігаційно і таким-же чином спускається. Станція буде називатися: „Міжнародна морська станція“. Цей проект був досить реальний і він мав багато прихильників. Наслідком цього 1. лютого 1875 р. powstało „Французьке товариство тунелю під Лиманшем“. Томе де Гамон не довелося попрацювати в цьому товаристві, бо на другий день його заснування він помер у 68 році життя.

Дальші студії над проектами Гамона вели інженери Сартіо і Жаварі, які модернізували його і зробили його більш реальним. Не змінюючи нічого англійський інженір Віліям Коляр зробив новий проект, доказуючи можливість получення Парижа і Лондону в 2 години 45 хвилин при подвійній швидкості, що дало би можливість перевозити річно 12 і пів мільйона пасажирів. Така будівля мала би коштувати 25 мільярдів франків.

„Французьке товариство тунелю під Лиманшем“ у свій час зробило також геологічні дослідження. Найдеже, що селоманічні шари заглубились 50 метрів тягнуться від берега Франції до берега Англії. Ці дослідження зробили геологи Потіє і Де Ляпарє у 1875 і 1876 рр. і вони разом з підготовчою працею коштували 2 мільйони франків. Таким чином провізорична праця була закінчена і товариство ждало на дозвіл і затвердження.

Щодо остаточних подробиць конструкції тунелю, то вони такі: 1) Тунель буде мати 5 метрів у діаметрі, а в обсягу 50 метрів. Його внутрішність буде цілком забезпечена. 2) Тунель буде проходити в глибині 100 метрів під рівнем моря. 3) Довжина його буде 55 кілометрів. Будівля його розпочнеться одночасно в Англії коло Дувр і в Франції коло села Віссю. Локомотиви будуть електричні, щоби зберегти чистоту повітря у тунелю. Робота буде йти зі швидкістю прокопування 20 метрів на день і таким чином на закінчення тунелю буде треба 5 років.

Отже жай, до цього сенсаційного і історичного дня Європи — дня сполучення Англії з європейським суходолом.

Брюссель.

Я. Олексюк.

Сойм і промова марш. Пілсудського.

За арештування злодія військового бюджету. Марш. Дашинський підтримує внесення. — Проти п. дашинського комірного. — Обмеження на старість. — Дискусія над проектом ББ. — Справа м. н. Чеховича.

Дня 1. березня перед приступленням до денного порядку сойму пос. Жулавський (ППС) наголошує до промови марш. Пілсудського, а передовсім до уступу про крадіж військового бюджету, сказав, що сойм не має іншої спроможності контролювати господарку держ. грішину, як яку почуватися відповідальним, як лише рах. замкнення найв. контр. палати. Рахунки ці за мин. роки про ніші крадіжки бюджету не говорять, тому бесідник заявив, що сойм не може дозволити на безкарність винуватців, чи то посли чи то сенатори. Тому в імені лівниці, а сподіється, що і в імені цілої палати просить маршала сойму авернутися до президента найв. контр. палати та міністра військ. справ за виясненням щодо крадіжки військового бюджету. Внесення не підтримує марш. Дашинський. Він сказав, що поправки до військ. бюджету, ухвалені вчора сенатом, мусять за 14 днів вернути до сойму. Тоді маршала перекладе поправки, при ягоди яких винуватці закиди, соймовій комісії. Президент найв. контр. палати є органом сойму, тому обов'язком бюджет. комісії є прийти до сойму та вивести об'явлені закиди, зроблені міні-

стром військових справ. Можна бути спокійним, що щодо найв. контр. палати буде зроблено все, що можливе в межах права. Марш. сподіється, що міністр військових справ потягне до суд. відповідальності злодія чи злодіїв, якими ніби то були міністри військових справ у минулих роках. Тими міністрами не були цивільні, лише військові люди. Військовий міністр військ. справ і досі має право арештувати навіть без дозволу військ. суду. Марш. сподіється, що злодії, вказані вчора безіменно міністром військових справ, не втечуть перед заслуженою карою.

Крім польської лівниці вніс інтерпеляцію в справі крадіжки бюджету також Кл. Нар.

Потім сойм приступив до денного порядку. При першій читанні проекту закону в справі ратифікації московського протоколу пос. Стипула (ком.) поставив внесення, щоби над тою справою перейти до денного порядку. Внесення його відкинули. Опісля сойм радив над проектом закону про підмогу для будови дешевих мешкань. Пос. Прагер (ППС) казав, що не ціла півнішка комірного пішла би на буд. фонд, бо 25 проц. задержать каменічники. Замість обтяжувати незможне населення краще брати фонди на розбудову з двох джерел: фонди, нагромаджені інституціями сусп. забезпечення і фонди на розбудову, які держава щороку тратить тому, що не веде ніякої плянної мешканевої акції. Урядовий проект відіслано до комісії публ. робіт. Опісля приступили до обговорювання закону про забезпечення на старість. Мін. праці Юркевич зазначив, що закон дає 4 мільйонам робітників і їх сім'ям матеріальну безпеку й опіку на випадок старості, інвалідства та заосмотрення на випадок смерті батька родини. Пос. Жулавський (ППС) каже, що зголошення такого закону це елементарний обов'язок уряду, а не дарунок для робітничого класу. Польща остання країна, що ввела в себе цей закон. Закон відіслано до комісії. Опісля покінчили наради над законом про новелізацію декрету в судівництві. Поправки уряду та ББ відкинули.

Вкінці сойм приступив до дальшої дискусії над проектом ББ про зміну конституції. Пос. Кернік (Піст) заявив, що його клуб не буде голосувати за відкинення проекту а ліміне, бо не хоче збільшувати легенди, що сойм боронить своїх привілеїв. Пос. Карав (нім.) займає до проекту негативне становище. Пос. Мильчинський (НПР) займає також негативне становище до проекту, але є за відісланням його до комісії. Пос. Хмелєвський (НПР-лівниця) голосуватиме за відісланням проекту до комісії. Пос. Кронік (нім. соц.) каже, що проект відіслав від впливу на державу головну робітничу класу.

На цьому перервано дальшу дискусію. Маршала повідомив, що бюджетова комісія, як сілца для справ мін. скарбу Чеховича, абереться в суботу рано. Опісля відчитали інтерпеляції ППС, Стр. Хл. і Визволення в справі покарання міністра і послів, котрі, по словам марш. Пілсудського, кради державні гроші. Найближче засідання в понеділок попол.

Рада Ліги Націй.

Справа нац. меншостей.

До Женеви зібралися вже делегати на безрезультатну сесію Ліги Націй, що починається в понеділок. Чемберлен, хоч хорий, поїде в неділю. Найбільше зацікавлення зі справ денного порядку викликають національні справи. Є чутки, що на сесії Ради Л. Н. будуть також керм. політики балканських держав. Женевський кореспондент „Польсько ді Рома“ передбачує гостру виміну думок між мін. Штресманом і мін. Залеським на явній і тайній засіданні Ради. Кореспондент зазначає, що від тої дискусії не слід сподіватися великих подій, щонайбільше якогось похликання комісії для розгляду менш. процедури, але ніякої постанови.

„Курер Червоної“ повідомляє, що до Женеви їде бувш. держ. підсекретар мін-ства закорд. справ Моравський, як знавць менш. справ на Гор. Шлеску. Поїде також Корфанти як справодавець свого катовицького органу „Польонія“.

„Журналь“ пише, що ініціатива Штресмана в справі нац. меншостей це засіб до дальшої релігійно-інституційної пропаганди, не скриня пороку. Однак більшість держав не допустить до вибуху.

Папа приїде до Польщі?

„Кур. Червоної“ повідомляє з Риму: З колах близьких до Ватикану зачувають, що папа Піа XI. п'єза подорожжю до Медіолану, Ассі, Монте Касіно, Люрду поїде також до Австрії та Польщі (передовсім до Ченстохови).

Ромунія хоче угоди з СРСР.

Мін. Мінореску в інтерв'ю з аврш. кореспондентом „Н. Фр. Пр.“ сказав, що його відділи в Варшаві не були завч. куртуазією, а метою їх

ЖАДАЙТЕ французьких паперців ДО КУРЕННЯ.

1510

1-16

було поглиблення польсько-ромунських взаємин. Підписання пакту в Москві потверджує теж мирний стан між СРСР і Румунією. Пакт містить теж зобов'язання не торкати нац. справ. Для Румунії Бесарабія є такою справою. Румунія готова шляхом угоди полатодити всі спірні справи з СРСР.

Біржа.

Гроші.

Американський долар 8 88 00—8 88 50, канадський долар 8 82 00—8 82 50, чеська корона 0 26 40—0 26 50, австрійський шілінг 1 25 00, 1 25 50, румунська леа 0 05 00—0 05 50, французький франк 0 31 50—0 34 80, швейцарський франк 1 71 33—1 71 50, фунт стерлінгів 43 30 00—43 60 00, радянський червонець 17 50—18 50.

Золото: 20 корон 36 00 00—36 70 00, 20 франків 33 75 00—34 40 00, 20 німецьких марок 41 70 00—42 00 00, 10 російських рублів 46 50 00—47 00 00.

НОВИНКИ

— Фотограф Янушевич, вул. Віпентого Поля ч. 1. (бічна Зеленої), Тел. 59-60. 1258 18-7

— Морози вернулись. Від останньої зливи після відлиги: від 6 степенів мороз зріс у четвер вчор у Львові до 18 степенів. Приблизна така-же температуру мала Варшава і Краків. У п'ятницю праці мороз ослаб на 12 степ., однак нема ніяких ознак на дальшу зливу. Краєві метеорологи кажуть, що такий стан протягнеться ще тиждень, десять днів.

— 3 темної хроніки. Наскрізь мексиканський спосіб припорівняти львівські ошукачі до землевласника Теодоровича з Жукова, домагаючися від нього в листах з погрозами викупу за життя. Та були вони настільки наївні, що визначили місце викупу, де прийшли особисто, щоби потрапити в руки поліції. — Просто з монастиря на вул. Сєнявській поліція забрала до в'язниці „графіню Іжковську“, яка була звичайною Анелєю Холєва і мала „модерну“ професію: запоморочувала в поїздах пасажирів наркотичними папіросами та обкрадала їх. У відповідний мент вступила до монастиря.

— Рішні вістки. Італійський король призначив нових 23 сенаторів. — У Грацу появилася фальшиві нові шинліги з портретом Шуберта. — У Відні перевели спробу перелету на літаку без мотору за Казенбергу над Дунай. — В Загребі зловили ватажка громади бандитів і естерданів, що це була жінка; вона видала всіх своїх співників. — У Відні відкрили в центрі міста підземельний коридор на 1.40 м. висоти. — У Франції місті Амьєн виконали смертний присуд на 19-літнього злочинця, що вбив 70-літню жінку. — Карнері Інститут у Пітсбургу призначив 2000 дол. як нагороду за найкращу картину європейського маляра в найближчому сезоні. — У Брюсселі передовили міжнародного злодія дорогоцінностей Маріо Джурі. — У Нью Йорку борався український сидач Кириленко з Волод. Збішком (Циганевичем молодшим) — боротьба скінчилась розіграною.

— Ріде озеро. На Мурманським побережжі на острові Кільдені є єдине в світі роді озеро „Могильне“, яке радянський уряд має намір ужити до наукових дослідів. У ньому верхній шар води — прісний з прісноводними організмами, нижчий солений з морськими звіртами, а найнижчий затроєний сіркою. Найнижча смуга ізольована від горішньої бактеріями, що збивають сірку. Озеро завглибшки на 17 метрів.

— Загатований посол. У Білгороді шодня в 8 год. вранці збирається турок прохожих, що приїжджалиються зі зацікавленням, як у Саві купеться грецький посол Поліхронідо. До недавня він мав ще товаришів цієї купелі, але зголом, як морози зростали, його товариство меншало. Коли студії дійшла до 30 степ., він лишився сам один. Поліхронідо є імовірно нащадком спартанців; він не дивиться на погоду, а шодня в 7 год. висилає над ріку свого льока, щоби цей підготовив і очистив йому полонку. В год. 8-й він їде туди в авті, — голий, але в добрім кожусі. Над берегом скидає зі себе кожух і поринає на хвилину в ледяну воду. Льокай витирає його густим рушником і вдягає його в кожух.

— 500-ліття Жана Д'Арки. У ночі з 23. на 24 лютого 1429 р. Жанна Д'Арка відїхала до містечка Сент-Урбен, що був першим етапом П героїського шляху. Ніч провела вона в абатстві, з якого тежер ашиналися руїни, а досітком виїхала далі. У агадані дні лютого, 500 літ пізніше, у Сент-Урбен відправили святочну Службу Богу Шаркоція, що проїстувала ціл тисячеліття, була

8 друки: Видишничі Слова, Царь, Псалм, Псалм, 10